Megbízott főigazgató

Hiller István az Iparművészeti Múzeum főigazgatói feladatainak ellátására miniszteri biztost nevezett ki a múlt hét végén felmentett vezető, Takács Imre helyére Pálfi Ferenc személyében, aki a kirandó főigazgatói pályázat lezárultáig, az új vezető hivatalba lépésének napjáig látja el teendőit. (MTI)

Brassai-kiállítás

A Mai Manó Házban hétfőn este fél hatkor nyílik meg a Gyulus című kiállítás Brassai-fotográfiákból és dokumentumokból. A kiállítás anyagából készült kötetet Kincses Károly fotomuzeológus mutatja be. A tárlat október 14-ig tekinthető meg. (V. K.)

Kommunista bűnök

Szűcs András a második világháborút követő megtorlások egyik áldozata, Csornoky Viktor kivégzésével végződő koncepciós perről írt könyvet. Az átmenet történelmét megvilágító kötetet ma 18 órakor mutatják be Budapesten a Magyarok Házában. (L. E.)

Bűnügyi színház

A budapesti Városi Színház művészei és olasz kollégáik hétvégén a nyolcadik kerületi Kálvária téren megtörtént bűncselekmények ihlette jeleneteket adnak elő. A közelmúlt „fekete krónikáját" az olasz commedia dell'arte, vagyis a maszkos utcai színház stílusában játssza a társulat, Simon Balázs rendezésében. (MTI)

Hamisítványok tárlata

A Nagyházi Galériában közel háromszáz, híres magyar és külföldi mester nevével ellátott hamis festmény kerül a nagyközönség elé. Az alkotások egy gyűjtemény részét képezik. Az örökösök azzal a feltétellel adták oda a galériának a képeket, hogy hívja fel a figyelmet az egyre inkább elharapódzó képhamisításra. A kiállítás zárultával, szeptember 15-én a Falk Art Fórumon megsemmisítik a hamis képeket. (V. K.)

Művészetek Palotája Budapest
Élmény! Minden tekintetben www.mupa.hu

Teresa Salgueiro – Portugália lelke

Az elmúlt évek hagyományát folytatva ismét a Művészetek Palotájába látogat szeptember 15-én Teresa Salgueiro, Portugália lelke. Ezúttal azonban nem a Madredeussal, hanem egy újabb formációval, a Lusitánia Ensemble élén. Előadásával a szirének bűvös-mágikus, a hajósokat elragadó és romlásba döntő dalait idézi meg, ellenállhatatlanul csillogtatva jellegzetes, fado-éneklésre „termett" éteri hangját.

Csodakürt csodahangon

Liszt- és Mahler-dalokkal érkezik Budapestre Thomas Hampson, hogy újabb brilliáns koncerttel gyarapítsa az idén harmadik alkalommal meghirdetett Budapesti Mahler Ünnep emlékezetes estjeinek számát. Dietrich Fischer-Dieskau szellemi örököse, Elisabeth Schwarzkopf egykori tanítványa hat Liszt-dal után az Egy vándorlegény dalait és A fiú csodakürtjének hat részletét énekli szeptember 16-án. Ugyanezt az iskolát járta végig zongorista partnere, Wolfram Rieger is, aki ma már saját Lied-osztályában avatja be a következő generációt a daléneklés (és -kíséret) szertartásába.

Concert & Media jegypénztár tel.: 455-9000
Mupa jegypénztár tel.: 555-3300
ISO 9001:2000

Zárványok a lelkünkben

Három nap Szabados Györggyel és a dzsesszel a MU Színház fesztiválján

A MU Színházban ma este Szabados György és a MAKUZ zenekar Baltás zsoltár című koncertjével zárul a 3. Újbuda Jazzfesztivál, melynek alcíme: Három nap Szabados Györgygyel. A programban szerepelt Az események titkos története című huszadik századi históriás ének is, amely Nagy József és Bicskei Zoltán mozgásszínházi produkciójával egészült ki. A zeneszerző-előadóművészt arról kérdeztük, mi teszi aktuálissá a nyolcvanas években bemutatott, az '56-os forradalomról szóló, eltorzított hangokkal, manipulált nyelven megszólaló művet.

Varga Klára

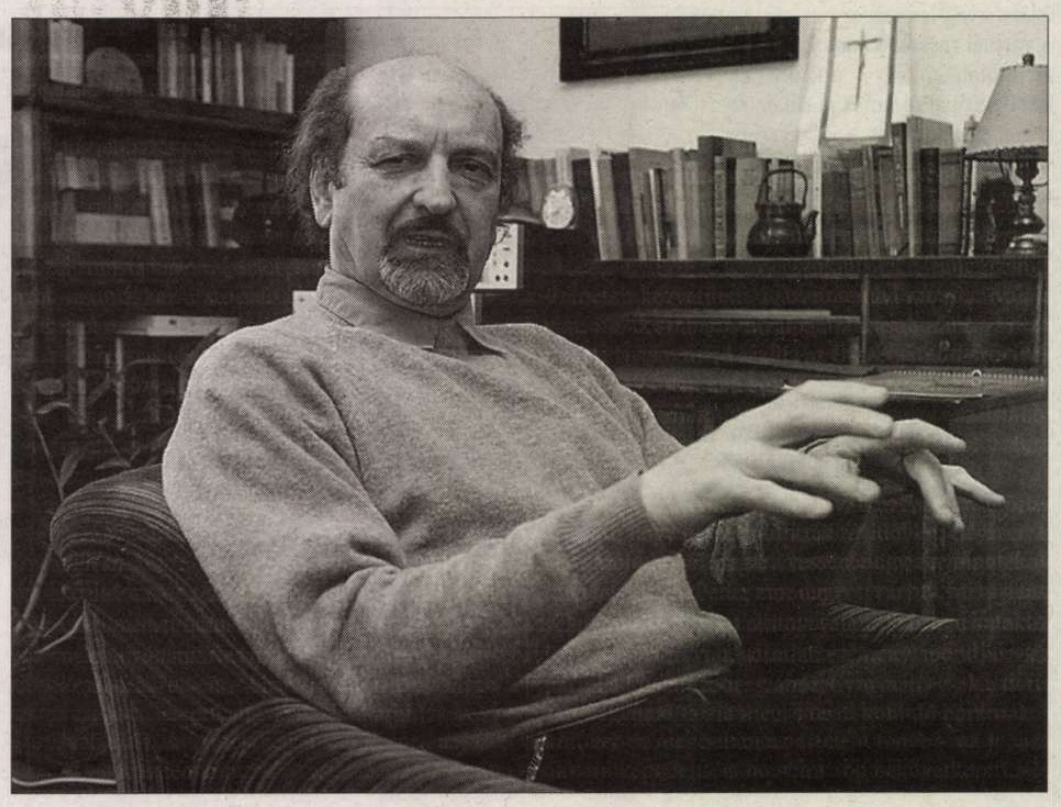

A zeneszerző szerint Az események titkos története ma is aktuális FOTÓ: MÁTÉ PÉTER

Ön érezte úgy, hogy a Kádár-korszak bukása után és a forradalom ötvenedik évfordulójának elmúltával is aktuális a nyolcvanas évek elején komponált előadott-betiltott mű?

– A MU Színház igazgatója látta a Duna TV-n a zeneműről készült filmet, amelyet a Debreceni Csokonai Színházban vettek fel, és ez alapján kifejezetten kérte, hogy mutassuk be. De úgy érzem, ma is aktuális. A zenei hangok mind manipuláltak ebben a darabban, egészen mások, mint amilyeneket a koncerttermekben megszoktunk, a *Kobzos Kis Tamás* által énekelt szöveg is ilyen, mert a szavakban felcseréltük a magánhangzókat. Olyan, mintha nem is magyarul, hanem kelta vagy valamilyen keleti nyelven énekelne. Erre a nyolcvanas években azért volt szükség, hogy védjük a szerzőt, az előadót, a hallgatót a várható retorzióktól. Ugyanakkor ez a stílus volt a „megfelelő öltözet" egy manipulált korhoz, amely évtizedekre a semmibe taszította a történetet, amelyet elmeséltünk, mert muszáj volt, ma is muszáj, hogy valaki elmesélje. Mert még azt is tiltották, hogy gondoljunk rá. Ma is manipulációkkal terhes korban élünk, ha ennek fizikai jelei nem is nyilvánvalóak.

– A MU Színház honlapján olvasható egyik szövegben többek közt az szerepel, hogy az új század, amelyben élünk, mérlegre teszi az előző száz esztendő zenéit. Ugyanakkor úgy érzem, akadnak jelentős életművek, amelyek alkotói aligha gondolták volna, hogy zenéjük máig nem lesz mindent átható közkinccsé.

– Az a szöveg arról szól, hogy a huszadik század olyan korszak volt, amelyet háborúival, diktatúráival, szenvedéseivel jobb lenne elfelejteni. A zenék, amelyek megfeleltek a kor életérzésének, mérlegre kerülnek az ezredfordulón, s meglehet, ami nagynak látszott akkor, ma eltörpül, jelentőségét veszti, s amit akkor kicsinek tartottak, szárba szökken, nagyra nő. Ugyanakkor két egymást követő évben két zenei nagyság, *Bartók* és *Kodály* évfordulóját ünnepeltük, ünnepeljük. Bizonyos körökben a Kodály-életmű terjedését még mindig gátolják, vádként emlegetik, hogy statikus, pedig mélyen tiszta szellemiséget képvisel, az örök dolgokról beszél, vagyis éppen arról, aminek kimondására olyan kevés huszadik századi alkotó volt képes.

– Még mindig a honlapon szereplő írásnál időzve, a huszadik század egyik legnagyobb zenei értékeként szól a „négerzenéről" az egykori rabszolgák szeretetzenéjéről, vagyis a jazzről, amely az ön művészetének is legmeghatározóbb eleme.

– Amikor fiatalok voltunk, az amerikai néger zene jelentette magát a szabadságot. A mai életünkre azonban az a jellemzőbb, hogy szabadságon a helyzetekkel való viszszaélést értik, vagy azt, ha a televízióban kutakodnak, rugdalóznak.

– Ez azt jelenti, hogy ma afféle szellemi, esztétikai, erkölcsi zárványok, szűk csoportok, magányos figurák képviselik a szabadságot?

– Hiszek abban, hogy az ember készen születik. Mindenkinek van valamiféle alanyisága, valami reménykedik, várakozik a személyisége mögött, sóvárog az örök dolgokra, a boldogságra, amit nem a mindennapokban, nem ebben a történelmi korban talál meg. Zárványok vannak a lelkünkben, az a kérdés, képesek vagyunk-e megőrizni önmagunkat, emberek tudunk-e maradni.

Pénzt gyűjt a Munkácsyra a múzeum

V. Fehér József

A adománygyűjtést kezdeményez és pályázatokon indul a Svájcban előkerült Munkácsy-kép megszerzéséért a Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága és a Békés Megyei Hírlap – derült ki azon a szerdai sajtótájékoztatón, amelyet Békéscsabán tartottak. Amint arról a Magyar Nemzet beszámolt, a svájci tulajdonos 27 millió forintért adná el a műalkotást a Munkácsy Mihály Múzeumnak.

Boros Judit, a Magyar Nemzeti Galéria munkatársa a sajtótájékoztatón elmondta, hogy ő bizonyítottnak véli a Munkácsy-kép (La petite Jeanne) eredetiségét. *Munkácsy* számlakönyvében szerepel a tétel, ami igazolja, hogy a festő valóban átadta a képet *Leopold Biannak. Szatmári Imre,* a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum vezetője szeretné, ha az alkotást intézménye az idők végezetéig kiállíthatná. A Békés megyei önkormányzat tegnapi ülésén úgy döntött, hogy egymillió forinttal hozzájárul a kép megvásárlásához. Már jelentkezett az első két szponzor is, akik 2000 euróval segítik a nemes ügyet.

– Vannak ismérvek, amelyek alapján eldönthető, hogy a festmény eredeti-e – érvelt Boros Judit. – A színek, a festék sűrűsége, az árnyékok és a fények együttes hatása, a felület kizárja a hamisságot. A női alak helyzete a képen a művész kompozícióira utal, nem beszélve a háttérben indázó növényzetről. A kép mélységi hatása összetéveszthetetlen, és a rövidülések is egyediek. Munkácsy a képet nem eladásra szánta, ez magyarázatot ad a részletek kidolgozatlanságára. Így lett családi ajándék a festményből. Aláírás nincs rajta, viszont a bal sarokban ajánlás található, melynek értékelése a mi feladatunk lesz, ha az alkotás a birtokunkba kerül – bizakodott a szakember.

A Taxidermia esélyei

Utoljára húsz éve jelöltek magyar mozgóképet Oscarra

Mint arról hírt adtunk, Pálfi György Taxidermia című alkotását nevezi Magyarország az Oscar-díjra. Azt, hogy indulhat-e a film a versenyben, az Amerikai Filmakadémia január 22-én hozza nyilvánosságra. Hivatalosan tizenkilenc éve, 1988-ban jelöltek utoljára magyar filmet Oscar-díjra.

Tölgyesi Gábor

Pálfi György legutóbbi játékfilmjét nevezte a magyar Oscar-bizottság a nem angol nyelvű filmek kategóriájának versenyébe. A nevezés azonban még nem jelölés – több mint nyolcvan ország vetélkedik azért, hogy az Amerikai Filmakadémia jelölését elnyerje. A Taxidermia a tavalyi, 37. Magyar Filmszemlén elnyerte többek között a fődíjat és a külföldi kritikusok Gene Moskowitz-díját is. – Cannes-ban is bemutatták, s mivel a nemzetközi sajtó méltatta, bízunk abban, hogy a film ismertsége és elismertsége a hivatalos Oscar-jelölésre is elegendő lesz – nyilatkozta lapunknak *Vezér Éva*, a Magyar Filmunió ügyvezető igazgatója.

A magyar Oscar-bizottság különböző filmes szervezetek delegáltjaiból áll. Idén a Magyar Filmművészek Szövetségét *Báron György*, a Magyar Operatőrök Társaságát *Rák József*, a Magyar Mozgókép Rendezők Céhét *Fésős András*, a Független Magyar Producerek Szövetségét *Szita Miklós* és a Magyar Producerek Szövetségét *Sipos László* képviselte.

Magyar film utoljára 1988-ban jutott el a hivatalos jelölésig: ez a mű *Szabó István* Hanussenje volt. Összesen nyolc magyar játékfilm kapott jelölést, az első *Fábri Zoltán* A Pál utcai fiúkja volt 1968-ban, az első – és idáig egyetlen – Oscar-nyertes magyar játékfilm, Szabó István Mephistója volt 1988-ban. Az első magyar Oscar-díjas animációs film *Rófusz Ferenc* A légy című alkotása volt 1977-ben, míg az Egyszer volt, hol nem volt című vizsgafilmjével *Böszörményi Zsuzsa* 1991-ben kapta meg a főiskolások Oscar-díját. De több magyar vagy magyar származású alkotó is magáénak tudhatja az Amerikai Filmakadémia elismerését.

Az Oscar-jelölésig, jelen esetben január 22-éig, majd a díjátadóig, február 24-ig a nagy stúdiók komoly kötségvetéssel kampányolnak a saját filmjük mellett. – Maga az Oscar-díj is elsősorban a filmek promóciójáról szól – véli *Kálomista Gábor* producer. – A díj, illetve a jelölés a legjobb reklám egy-egy filmnek, s az alkotások készítői a nemzetközi filmforgalmazás lehetőségét tartják szem előtt. A várt közönségsikeren túl szempont továbbá, hogy sikerüljön eltalálni az aktuális mozis trendeket, minél szélesebb nézői réteg ízlésvilágát, de a film üzenete sem mellékes.

Az Oscar-jelölést befolyásolhatják továbbá a brit (BAFTA), a francia (César) vagy az olasz (Donatello) nemzeti filmdíjak, az Európai Filmakadémia elismerései, valamint a különböző angol és amerikai filmkritikus-szövetségek ítéleteinek nyilvánosságra hozatala. Mindezek hagyományosan az év végén esedékesek. További befolyásoló tényező az Oscar-lakmuszként is emlegetett Golden Globe-díj, amit január 13-án osztanak ki.

Tavaly *Hajdu Szabolcs* Fehér tenyér című játékfilmjét nevezték a magyarok Oscarra. A filmet, akárcsak a Taxidermiát, Cannesban is bemutatták, s a kritikusok elismerését is kivívta. Hivatalos Oscar-jelölésig mégsem jutott el Hajdu játékfilmje. A nem angol nyelvű filmek között végül *Florian Henckel von Donnersmarck* történelmi drámája, A mások élete kapta meg az Amerikai Filmakadémia elismerését.

Opera-ősbemutató a Mahler-ünnepen

Idén is különleges a Mahler-ünnep programja: hallható lesz Miah Persson, Thomas Hampson és a Budapesti Fesztiválzenekar. Új Vajda-mű is született az alkalomra, és első ízben szólal meg hazánkban az Auschwitzban meghalt Viktor Ullmann operája, az Atlantisz császára.

Kiss Eszter Veronika

Ismét lesz budapesti Mahler-ünnep. Az egyhetes fesztivált és az azt kísérő tárlatot vasárnap délután *Hiller István* oktatási és kulturális miniszter nyitja meg a Művészetek Palotájában. Az október 1-jéig megtekinthető kiállítás minden Mahler-műből az első lemezfelvételeket tárja a közönség elé. Vasárnap fél négytől a Budapesti Fesztiválzenekar játszik a Mahler-ünnep művészeti vezetője, *Fischer Iván* vezényletével. Ekkor, valamint kedden és csütörtökön a világhírű svéd szopránnal, *Miah Perssonnal* hallhatjuk őket, műsorukban *Richard Strauss* zenekari dalait, *Mahler* monumentális szimfóniatételét, a Halotti ünnepet, valamint a IV. szimfóniát szólaltatják meg.

Idén két különleges bemutatót is hallhatunk: a Művészetek Palotája Fesztivál Színházában 12-én *Vajda János* erre az alkalomra komponált operanovellája ősbemutatóját és az Auschwitzban fiatalon meghalt *Viktor Ullmann* cseh–osztrák zeneszerző operáját hallhatjuk első ízben Magyarországon. Ullmann a művet a theresienstadti koncentrációs táborban komponálta Atlantisz császára, avagy a halál nemet mond címmel. A *Fekete Attilával* megszólaló egyszemélyes Vajda-opera pedig *Karel Capek* Az öt kenyérről című apokrifjának szövegére készült. Az Atlantisz császára opera-előadásban lesz látható *Lukáts Andor* rendezésében.

A Mahler-ünnepen minden alkalommal köszönthetünk egy kiemelkedő külföldi Mahler-interpretátort. Odén az amerikai bariton, *Thomas Hampson* ad dalestet a 16-i zárókoncerten Mahler- és Liszt-művekből. A Bartók rádió közvetíti a koncerteket, de ezen felül is kiveszi részét a fesztiválból, amelynek ideje alatt több műsorban foglalkozik majd a Mahler-művek hátterével.

Idén ugyan nem kíséri a sorozatot zenetudományi szimpózium, de a tudományos munka nem állt le. A szünet oka az, hogy a kutatások lassan haladnak. A következő években újabb eredményekkel folytatódnak az előadások, amelyek elsősorban Mahler budapesti operaházi időszakával foglalkoznak majd.